

paa den moraliske Synen, paa den Oplosning af Tugt og god Orden, der gjorde sig gjældende i Danmark. Det er den Maade, hvorpaa en saadan Bestemmelse vilde blive bedømt, og denne Dom vilde ikke nogetsteds i Europa blive modsagt. Vende vi os mod Vest, da vilde Englænderne finde det aldeles ubegribeligt, at vi kunde vedtage noget Saadant. En Englænder vilde finde, at Verden var sat paa den anden Ende, naar det blev vedtaget, at en Præst skulde gaae i Krig. Gaae vi lidt videre, gaae vi til hele det katolske Europa, saa vilde man der endnu mindre kunne begribe det. Det er en lille Bestemmelse; dens praktiske Virkning vilde ikke være stor, men det er en af de Lovbestemmelser, som vi ogsaa af den Grund skulle afholde os fra at vedtage, at det i Europa vilde blive betragtet — jeg siger ikke, at det er, men at det vilde blive betragtet — enten som en original Usømmelighed (N. Rasmussen: Saa?), ja, derpaa kan den ærede Taler være ganske vis, eller som en usømmelig Originalitet. Det tilkommer ikke vort lille Folk at ville saaledes sætte sig ud over den almindelig gjældende Mening i Europa, allermindst i en Tid, hvor Europas Dom om os maa være os i høi Grad magtpaaliggende. Og det er ikke paa et enkelt Sted, at Dommen vilde gaae os imod i dette Tilfælde, men jeg opfordrer Hvemsomhelst, der kjender Noget til Forholdene i Europa, til at nævne mig det Land, hvor en saadan Lovbestemmelse findes, eller hvor den vilde finde Bifald.

N. P. Hansen: Den ærede sidste Taler nævnte, at der i den Tid, da han var Minister, var mange theologiske Candidater, som frivilligt meldte sig til at deeltage i Krigen. Jeg erindrer ogsaa meget vel, at der den Gang var mange theologiske Candidater, som meldte sig, men jeg vil bemærke, at der endnu den Dag idag er mange flere, som aflægge et lignende Vidnesbyrd, thi næsten alle theologiske Candidater aflægge et saadant Vidnesbyrd ved frivilligt at øve sig i Vaaben. Thi hvad er Formaalet hermed? Det kan dog kun være, at de i paakommende Tilfælde vilde tilbyde Staten deres Tjeneste. Men man vilde lægge dem en stor Hindring i Veien ved at vedtage det fore-

liggende Endringsforslag. Det ærede Medlem sagde, at Geistligheden ikke skulde gaae i Krig, thi den satte Lidenstaben i Bevægelse. Men der er dog een Ting, der staaer over Lidenstaben, og det er Trostaben og Pligten, naar Krigen kalder os Alle til Vaaben; thi den Trost, der fremkalder af Fædrelandskjerlighed, staaer over Lidenstaben. Det var kun denne korte Bemærkning, som jeg vilde tillade mig at gjøre. — Jeg skal endnu kun yttre, at jeg antager, at der, dersom det foreliggende Endringsforslag til § 2 bliver bortstjemt, senere muligvis enten her eller paa et andet Sted vil fremkomme et Endringsforslag, som skal gaae ud paa, at det Offer, som unge Geistlige have at bringe i denne Henseende, bliver indskrænket til Tjeneste i Linien, saa at de blive fritagne for Tjeneste i Forsærkningen.

Magius: Jeg har paa ethvert Stadium af Hærløvsforslagets Behandling søgt at styrke og udtalt Ænsteligheden af, at Enhver blev kaldet til at værne for Fædrelandet. Jeg troer, at vi maae være meget taknemmelige for den Maade, hvorpaa nærværende Lovforslag nu er paaveiet med at ville gennemføre, at Stillingsvæsenet og alt Sligt falder bort, og at altsaa Værnepligtsbyrden bliver en Forpligtelse, der paahviler enhver Mand i Samfundet. Men naar vi saa komme til at tale om, hvorvidt Geistligheden, hvorvidt den ordinerede Mand skal aftjene sin Værnepligt som Soldat i Geledet, saa kan jeg ikke nægte, at jeg ganske maa tiltræde, hvad der af flere ærede Talere allerede er udtalt derimod, og der derhos navnlig kan være et Moment, som forekommer mig i saa Henseende at maatte komme i Betragtning, og som idetmindste har en overveiende Betydning for mig. Jeg troer ikke, at der er Noget, der, naar han bliver kaldet til et Embede i Staten, modtager en saadan hellig Indvielse dertil som den, der bliver ordineret. Ordinationen er af en ganske anden Betydning, end hvad der ellers foregaaer ved Indsættelsen i et Embede. Jeg vil ikke tale om det Hverd, som Præsten er kaldet til, og som — hvad der er udtalt af tidligere ærede Talere — vilde staae i Modstrid med selv at sætte for Fædrelandet, men jeg vil fremhæve, at, hvad der i endnu højere Grad